

événements désignant le combat contre l'occupation franque.

La production historiographique arabe contemporaine, principalement égyptienne, est dominée par la conviction que ces événements du passé trouvent leur prolongement dans les conflits du présent.

Le concile de Clermont de 1095 et l'appel à la croisade est un livre

profondément intéressant, qui retient l'attention et captive l'esprit. Bien rédigé, ce livre est digne d'être recommandé pour ses informations précieuses sur l'histoire de la naissance et du lancement de la première croisade.

Abd el rahman Nehmé

ECO, Umberto

Arte y belleza en la estética medieval

Barcelona: Editorial Lumen ("col. Palabra en el Tiempo, 244"), 1997. 214 pp.

L'obra teòrica del professor Umberto Eco depassa els límits d'una especialització definida, és a dir, s'aboca a un eclecticisme erudit que permet trobar-lo en un ampli marc d'estudis relacionats a múltiples disciplines vinculades a la ciència que ensenya a la Universitat de Bologna: la semiologia -no confondre amb la semiòtica-, que tracta i interpreta els signes a la vida social; a banda de la seva prou coneguda vessant de novel·la de ficció.

En el cas de l'obra *Arte y Belleza en la Estética Medieval* Eco revisa una obra anterior sobre el tema ("Momenti e problemi di storia dell'estetica", Milan, Marzorati, 1959, i la posterior versió de la mateixa obra en anglès "Art and Beauty in the Middle Ages", New Haven i Londres, Yale University Press, 1986), practicant un exercici de síntesi i, alhora, d'elaboració d'un complet recull de referents necessaris i imprescindibles. Aquests són especialment triats per tal de plantejar un nou posicionament davant la tradicional visió, tant teòrica com popular, sobre els dos conceptes que aborda el llibre, aconseguint un apropament a partir de les fonts escrites originals al procés de pensament i posterior execució de l'obra d'art de l'època medieval i els comentaris

que generaren entre els diversos corrents filosòfics.

Així doncs, *Arte y Belleza en la...* planteja un debat interessant i no només reservat als especialistes del tema, on es qüestionen les tradicionals postures teòriques i historiogràfiques que obviaven l'empatia i deixaven tal vegada en un darrer terme les fonts originals, reflexionant preferentment sobre estudis posteriors de les mateixes.

Comprendre i fer comprendre la mentalitat medieval, el desenvolupament d'un pensament estètic divers i complex és bàsic per assimilar alhora els resultats obtinguts a través de l'expressió plàstica del romànic, gòtic i primer renaixement; aquesta es la feina que reprèn Eco amb la revisió dels treballs abans esmentats.

De tot aquest -tal i com el mateix autor ho defineix- "compendi d'història de les teories estètiques elaborades per la cultura de l'Edat Mitjana Llatina" destaca un element globalitzador a tots els capítols, i és una visió totalment innovadora i un canvi notable en la percepció actual de l'època medieval en tant que desmenteix i esborra la imatge de període tancat i obscur, oposat i terriblement crític al gaudi estètic i poc preocupat per la qualitat de l'expressió plàstica. Ben al contrari, descobrim com un dels temes

comuns als corrents filosòfics medievals, incloses les diferents heretgies, és el concepte de belles i les seves evolucions cap a l'obra d'art i la seva eventual utilitat i dignificació com a producte diví, convertint-se en tema de debat i pensament. L'autor passeja aquest principi bàsic per un itinerari curiosament elaborat i documentat on allò que no hi té cabuda per la mateixa voluntat de síntesi, troba un referent bibliogràfic que distingeix fonts originals i estudis teòrics posteriors sobre les mateixes o sobre els temes tractats.

Així són freqüents les sorpreses que pot trobar el lector no especialitzat, al qual Eco també dedica aquest treball, resultant així una obra amb una utilitat múltiple, en tant que sense deixar en absolut de banda el rigor científic que reclama el tema tractat, ofereix un ampli ventall de possibilitats per a una nova perspectiva, un nou angle de visió, en definitiva, una disposició d'ànim diferent davant l'aparentment críptic món del pensament medieval, igual que si es tractés de descobrir el significat del gest terrible de la Maïestas Domini, l'aparició de peíllicans, sirenes o bèsties impossibles, i tants d'altres atractius laberíntics i fascinadors que fan del llegat artístic medieval un capítol únic i exclusiu de la història.

Aquest assaig és, doncs, un instrument de treball útil per a referenciar i situar en el seu propi temps als teòrics medievals i trobar força respostes diferents a les habitualment pronunciades pel que fa al gust medieval i a la mateixa

acceptació del gaudi estètic i al seu desenvolupament en tots els àmbits de la vida social d'una etapa que encara amaga força coses, malgrat que la llum que desprèn per ella mateixa sigui prou i suficient com per aclarir fins i tot alguns conflictes actuals que encara persisteixen sobre una definició clarificadora d'uns conceptes mutants i volubles com són l'estètica, l'art i la bellesa.

La resolució assolida pels medievals resulta, segons allò que dona a entendre l'autor, diàfana i pràcticament en consens, malgrat respondre cada proposta a patrons filosòfics sovint oposats; Eco aconsegueix també la reflexió sobre el debat actual en contrast amb el que ens presenta en aquest assaig, lliçó sempre magistral en l'estudi de qualsevol ciència i les seves relacions.

Abordar una feina d'anàlisi a partir d'uns valors -és just i adient considerar valors vitals l'art i la bellesa, així com un "perfecte manual d'instruccions" l'estètica- que van adaptant-se intel·ligentment a cada moment històric i a cada necessitat i demanda social corresponent, és avui dia una aventura editorial en el sentit que l'abast d'aquest estudi corre un risc seriós d'afegir-se a la muntanya d'assimilats que es publiquen periòdicament. Aquest assaig d'Umberto Eco procura fondre objectius i satisfer interessos múltiples per a múltiples lectors i estudiosos del tema, fent de l'aprenentatge i la capacitat crítica i de síntesi un punt d'arribada obert.

Margarida Montero i Borràs

FLORI, Jean
Chevaliers et chevalerie au Moyen Age
Paris: Hachette, 1998.

Ce n'est pas le premier ouvrage sur la chevalerie qui naît sous la plume de Jean Flori. Le directeur de recherche au Centre

d'Etudes Supérieures de Civilisation Médiévale à Poitiers est vraiment un spécialiste de la question, ce qu'il a déjà